

BÜTÜNLEŞ(EME)MEK NEYİ İFADE EDİYOR?

Doç. Dr. Erol KÖKTÜRK

Harita Mühendisi

Sosyal demokratlar 1983 sonrası süreçte çok sıkça "birleşmeden" ve "bütünleşmeden" söz ettiler. Başarısızlık dönemlerinde, başarıyı bütünleşmeye endekslediler. Bülent ECEVİT'in uzlaşmaz tavrına sitemler ettiler. Başarı dönemlerinde, özellikle yetkili olanların bazıları, daha cılız sesli de olsa, bütünleşmeyi dile getirdiler. Bu istemler, çoğunlukla partili olmayan gerçek sosyal demokrat kamuoyunun baskısıyla, 1993 ve 1994 yıllarında oldukça kabardı. Sonunda adına "Birleşme-Bütünleşme Kurultayı" denilen ve ilki yüze-göze bulaştırılan, ikincisinde bir uzlaşma sağlanan kurultayla iki parti CHP çatısı altında bir araya geldi...

Sonrası yaşanan süreç ve Şimdiki kongre süreci gösteriyor ki, birleşme sağlandı, ama bütünleşme sağlanamıyor... Kongre sürecinin birleşmeyi bütünleşmeye dönüştürmesi bekleniyor. Fakat partinin yapısı nedeniyle, olasılıkla bütünleşme sürecinin derinleşmesi değil tersi gerçekleşecek... Ayrılıklar (keşke ideolojik olsa), derinleşecek...

Çünkü bütünleşme kavramının anlamlarına uygun bir örgüt üst iradesi oluşmamaktadır. Daha doğrusu partinin yapısı nedeniyle oluşmamaktadır. "Sosyal"ın sözcük anlamı, toplumla ilgili, toplumsal olan, diğer deyişle bireysel olmayandır. Ama partinin yapısında hep bireysel eğilimler ön planda olduğu için bu bütünleşmenin sağlanması kolay görünmemektedir.

Toplum adına siyaset yapanlar toplumun desteğini alamadıklarında, kendilerini sorgulamaları gerekirken, hatayı ve suçu kendi dışlarında aradıkları ve kendi adlarına siyaset yapma batağına saplandıklarını kabullenmedikleri sürece bütünleşmenin sağlanması zor olacaktır.

Aristo, "bütün, parçaların toplamından fazladır" der. Oysa Şimdi toplanmış olan parçalardan daha fazla bir güç yaratılabilmiş midir? Bunu söylemek olanaklı değildir... Kamuoyu yoklamaları bunun en belirgin göstergeleridir...

Birleşmek, yazıp-çizerek ve söyleyerek olabilen bir şeydir. Ve olmuştur da... Birleşmek aritmetiksel (niceliksel) bir olaydır... İki parti, teke inmiştir. Üye sayıları iki partinin üyelerinin toplamına ulaşmıştır. İki partinin kasaları birleşmiştir v.s. Sözlük anlamı olarak, birleşmek, "ayrı iken tek bir bütün durumuna gelmek"tir. Bu sağlanmıştır.

Ama bütünleşmek, nitelikle ölçülebilecek bir olaydır. Bütünleşmek, sözlük anlamı olarak, bütün olmak, uyum içinde olmak, tam ve tamam olmak, eksiksiz duruma gelmek, parçalanmamış olmak, kaynaşmak demektir. Bu anlamlar göstermektedir ki, "bütünleşelim" deyince ve bu konuda yazıp çizince bunu sağlamak olanaklı değildir. Başka ve farklı koşulların sağlanması gerekmektedir. Birleşmek, insan faktörünü bir an için göz ardı ederek sağlanabilecek bir şeydir. Ama bütünleşme, bu faktör odak noktasına konmadan sağlanamaz...

Haçerlioğlu'na göre felsefi olarak bütünleşmek, parçaları birbirine eksiksiz bağlı olan birlik anlamına gelmektedir. Yani aritmetiksel toplamın ötesinde, deyim yerindeyse çimentolanmış bir birliktir burada sözü edilen... Buhr-Kosing'e göre, bunun sağlanmasıyla ve böylesi bir yapının parçalarının karşılıklı etkisiyle, bütün, yeni bir nitelik ve yeni gelişim yasalarına sahip yeni bir davranış biçimi kazanır. Bu yapı eski yapılardan farklılaşmıştır ve nitelikçe daha da belirginleşmiştir. İşte bu bütün'de, Kant'a göre "bir üye bütün üyeler ve bütün üyeler bir üye için" çalışmaktadırlar...

Toplumbilim açısından yaklaşıldığında ise, bütünleşmek, bireylerin, kişilerin, toplumsal kümeler ya da daha geniş toplumsal bütünlüklerde, değişik ya da çatışan amaçlarını uyumlulaştırıp karşılıklı bağımlılık içinde bir düzen oluşturacak biçimde birleşmeleri sürecidir. Küme içi davranışların bu çerçeveye oturtulduğu bir süreçtir.

Bu anlamıyla bütünleşme, karşıt olmayı ve çatışmayı dışlamaz. Ancak bunun yapıyı güçlendiren bir özellik olarak kalması gerekir. Bütünleşme denirken sözü edilen küme bir siyasal parti ise, karşıtlığın kişisel temelli değil, ideolojik temelli olması gerekli değil, zorunludur.

Bu çerçevelerde algılanması gereken bütünleşme sürecinin bir yenileşmeyi, birleşmeyi, bir değişimi başlatması beklentisi yaygındır. Bu sağlanırsa, süreç amacına yaklaşmış olacaktır. Bunun sağlanabilmesi ise, geçmişin sorgulanmasından, geçmişteki çelişkilerin çözümlenmesinden ve aşılmasından, eski hastalıkların sağaltılmasından, ideolojik özlü farklılıklar temelinde bir örgütsel bütünlüğün sağlanmasından (karşıtların birliği), erdemliliğin söylemden yaşamın belirleyici ögesine dönüştürülmesinden, güvenin ve ölçülülüğün (üyenin duracağı yeri bilmesi anlamında, "en demokratik hakkı" edebiyatının terki anlamında) yeniden yapılandırılmasından geçmekteydi.

Kuşkusuz akşamdan sabaha bir değişim süreci beklentisi söz konusu değildir. Sosyal demokrasi evrimci bir ideolojidir. Kendi içindeki değişim ve yenilenme hedefleri de bir evrim modeline oturacaktır. Evrim ise, Afanasiev'in dediği gibi, düz bir çizgi üzerinde yürümez, çok karmaşık bir süreçtir, spiral üzerinde bir harekettir, geçmiş aşamalar zaman zaman yinelenir, geçmişe doğru belirli bir dönüş olur. Ama evrim, eskinin yeni tarafından, bir alt şeklin bir üst şekil tarafından olumsuzlanmasıyla meydana gelir. Eskiye inkar eden yeni, onun olumlu yönlerini sürdürdüğü ve geliştirdiği için evrim ilerici bir karakter taşır.

Eski SHP ve eski CHP'den bu anlamda "Yeni CHP" yaratılabilmemiş midir? Değerlendirilmesi gereken budur. Bu yeni CHP, bütünleşmiş bir küme midir? Bütünleşemeyen ya da bütünleşmemesi normal olan ögeler nelerdir? Partinin bütünleşmiş bir yapıya kavuşması gerçekten istenmekte midir? Yoksa bu yapıyı reddediyor görünse de bu yapıya sığınanlar çoğunlukta mıdır ki, yapı değişmemektedir?

Bütünleşme süreçlerinde psikoloji ön plana çıkar... Eski alışkanlıkların aşılması, eski sözlerin aşılması, sen-ben'in aşılması, benden olmayanlar mentalitesinin aşılması için psikolojik terapiler gerekir. Bunun gerekliliği, bir eski genel başkanın, Şimdiki genel başkana, "partiyi CHP'liler ele geçirecek" diye uyarı mektupları yazmasında somutlanmaktadır. Oysa bu tür, gerçekte de var olan sorunların, önder kadroların çabalarıyla bugüne kadar minimize edilmiş olması gerekirdi...

Yaşanan süreç göstermektedir ki, ne hükümet etmede ne de partiyi ayağa kaldırmada önder kadrolar sınıfı geçebilmişlerdir. Bu önder kadroların çoğu, CHP'nin ve sosyal demokrasinin ülkede gelişiminin önünü tıkamaktadırlar. Tabandaki birçok iyi niyetli kadro, önder kadroların yetersizliği, basiretsizliği ve bencillikleri yüzünden siyasi heyecanlarını yitirmektedirler. Önder kadroların ise bu kayıpları görme dertleri yoktur. Çünkü önemli bölümü Jean MONET'nin "siyasette bir şeyler olmak

isteyenler..." grubuna girmektedirler. Ve onlar "aşağıdakilerin" ve "dışarıdakilerin" kendilerini hep kayıtsız koşulsuz desteleyeceklerini sanmakta ve kendilerini buna inandırmaktadırlar...

Bütünleşme yaşanmamıştır ve bu önder kadrolarla yaşanması da zordur. Sosyal demokrasi statükocu ve kendini yineleyen, eski deyişle mükerrerci bir ideoloji değildir. Yenileşmeci bir ideolojidir. Bu nedenle CHP önce kendi saplantılarını aşmalıdır. Başlı sıkışınca devleti kuran parti sığınmacılığı yapmaktan kurtulup, devleti dönüştüren parti iddiasına sarılmalıdır. Bu ise ucu-başı belli olmayan, bu nedenle de oportünistliklere varan fetişleştirilmiş uzlaşmacı tavırlar yerine, yerine göre ölçülü radikal, yerine göre eylemci, ama her zaman ilkeli davranışları, her düzeyinde ve konuşanında duyumsanan bir kararlılığı ve inandırıcılığı, sempatiyi ve hazırlıklılığı gerektirmektedir.

Ancak şu anki merkez ve her düzeydeki önder kadroların çoğu, hesaplarını kurultaya, hükümette kalmaya, 1 yıl sonraki seçime göre yapmaktadırlar. Kurultay sandığından çıkma hesapları, hükümette kalma ya da erken seçim kararına katılma hesaplarıyla iç içe girmiş durumdadır. Bu kısa niyetlilik, köklü sentezlerin göz ardı edilmesine, ideolojik yenilenmenin amaçlanmamasına, örgütsel yapının dokunulmazlaşmasına, boyutlu bir aile içi sorgulamanın sürekli ertelenmesine neden olmaktadır. Parti içi katılım mekanizmaları da çalışmadığından alt düzeydeki iyi niyetler ve parti dışı potansiyeller üst siyasalarda yerini bulamamaktadır.

Kendi iç barışını ve bütünlüğünü kuramamış hiçbir yapı dışarıya karşı güçlü, etkili ve inandırıcı olamaz... CHP ne kadar kongre yaparsa yapsın, hangi genel başkan gelirse gelsin, bütünleşmesini sağlayamadığı sürece küçülmesini sürdürecektir...